

(53)

36

เรื่องพระราชดำรัส
พระบรมราชาธิบายในรัชกาลที่ ๕

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงพรหมวรานุรักษ์

โปรดให้พิมพ์

เมื่อปีวอก พ. ศ. ๒๔๖๓

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ไทย ถนนรองเมือง

อิจฺฉิตํ ปฏฺฐิตํ ตุยฺหิ จิปปเมว สมิชฺชตุ
สพฺเพ ปุเรหฺตุ สงฺกปฺปา จนฺโท ปณฺณรโส ยถา ฯ
ตั้งหวังอุปถิต ควจิตรคั่นไฉน
ขอผลประสิทธิ์ใน ขณิกนิรันดร์พัตน์
ความดำริห์บำเพญ จิรเปนประโยชน์สรรพ
ไซ้ช่วงประคุดจันทร บุณมีฉนนเทอญ ฯ

กมฺหอรบ ฟฬฺหฬรฟฬฺห

วันที่ ๑ เมษายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๓

ธรรมสาร

พระบรมราชาธิบายในรัชกาลที่ ๔

ว่าด้วยพระราชดำรัส

ว่าถึงลักษณะพระราชดำรัส ในจินตามณีเขียนไว้ว่าดาร์ แปลว่าถ้อยคำ โรงศาล จักดำน เข้าดำน แดในนิยายต่าง ๆ มักเรียกหนังสือฝากไปมาว่าดาร์ อย่างพูดเรียกว่าฤษีแปลงดาร์ ดอนแขวงดาร์แดอื่น ๆ แดในเพลงยาว ก็มักมีว่าฟังดาร์อ่าน เพราะเด่นาระเห็ดอ ดาร์มาถึงนั้นฟังใจ แดอื่น ๆ ก็ตาม ในจินตามณี ดาร์^๕นั้น^๕เป็นอันว่าใช้ได้ต้องอย่าง ว่าถ้อยคำอย่างหนึ่ง ว่าแก่นอย่างหนึ่ง ก็ซึ่งว่าในจินตามณีนัน จะเป้นตามจำนวนในสังคฤกฏาอย่างไรไม่รู้^๕นับแต่เคย เมื่อมาเปรียบตามจำนวนมคธ^๕ที่เรียกว่าบา^๕พี้ ดาร์^๕นั้น^๕มีแปลแต่ว่าแก่น แต่^๕ว่าโดยตรงบ้าง ว่าโดยเปรียบบ้าง ว่าโดยตรงนั้นเหมือนอย่างว่าแก่นไม้ มีใช้กระพี้มีใช้เปลือก

อย่างแก่นจันทน์ ก็ว่าจันทนะธำโร ที่ว่าโดยเปรียบ
 นนมากกว่ามาก เหมือนอย่างทองคำที่หุงแล้ว
 ได้แล้วสีนวลแล้ว ก็ว่าสุวรรณธำโร อย่างแก้ว
 ที่ตัดเจียรไนพ้นจากเนื้อกรวดคิตา แดที่ราวรา
 ขำรูดบาดแผดเผาไฟปานต่าง ๆ ก็ว่ามณีธำโร
 ใน กองทรัพย์สมบัติต่าง ๆ ที่มีอยู่ในห้วยในคดง
 ดึงไรเปนของสำคัญคือเงินทองแก้ว ก็ว่าธนะธำโร
 เข้าที่ไม่เจือด้วยดีด้วยแถม เปนของเดือกผัด
 ขำระแล้วก็เรียกว่า ธัญญะธำโร คำว่าเข้าดาร์เห็น
 จะออกจากคำนี้ ก็ดาร์ทว่าถอยคำนพ เหมือนหนึ่ง
 ในคำที่ว่าเป็นอันมาก หดหายเรื่องหดหายอย่าง เพื่อ
 เดือกเพื่อเปรียบเทียบ อย่างไรคำใดเดือกแล้ว
 ว่าดีกว่า^๕ ทงปวงน่า^๕ ชอบถอยกว่า^๕ ทงปวง ฤๅคำใดเปน
 ใจความมิใช่พูดความก็เรียกว่าดาร์ ฤๅอรรถดาร์
 นัยดาร์ ก็ดาร์ที่ว่ามันคงแปลว่าแก่นโดยความ
 เปรียบว่าถอยคำฤๅ^๕ เพื่อความ ดีกว่า^๕ ถอยคำ^๕ แด^๕ เพื่อ
 ความ^๕ ทงปวง เหมือนแก่นดีกว่า^๕ เปดอก^๕ แดกะ^๕ พฤๅ

ของอื่น ๆ ฤๅทรรพยทตต์แต่ยังย่นกว่าทรรพยดั่งอื่น
 ในประชุมแห่งทรรพยด่มบตต์เพนอันมาก ฤๅเพน
 แกวเนอทองแท่ ทพนจากของอนมาปนอยกั้เรียก
 ว่าดาร์ ยังอีกอย่างหนึ่ง ดาร์ก็แปลว่าให้แด่นไป
 เหมือนอย่างคำว่าดาร์ถึ แปลว่าผู้ให้รดให้ม้าวัง
 ไปแด่นไป ก็ข้างน้ำที่หัดแล้วฤๅควรจะหัดปรือได้
 ก็เรียกว่าคชดาร์ พาชดาร์ ฤๅบุรุษย์ที่ควรจะดั่ง
 ดอนควรจะหัดปรือ ก็เรียกว่าบุรุษยดาร์ อนันเห็น
 ในตำนานมคธที่เรียกว่าบาฬี แต่คนทุกวันเรียก
 ข้างใหญ่ว่าข้างดาร์ ก็ดเหมือนจะเข้าความในที
 เปரியว่าแก่นั่นเอง แดในข้างตำราแพทยอุจจะ
 ตกเพนน้ำแดงโม เรียกว่าอดิดาร์ แปลว่าโรคให้
 แด่นไปดวง ก็ดาร์ในคำนั้นก็เข้าพวกในคำที่ว่าข้าง
 ท้าย คือคำว่าดาร์ถึเพนต้นนั้น ดาร์หนุกกนตายก็
 เห็นว่าจะเข้าในความนี้ ว่ากินเข้าไปให้ถึงอดิดาร์
 แดดาร์ในคำว่า ให้ราชดาร์ ดมณดาร์ ขาวดาร์
 ดดับดาร์ เณาะดาร์ ให้ดาร์มาถึงเช่นนี้ จะดั่ง

เกิดคำใหม่คนที่เรียกว่าบาปไม่เห็นมีเลย หนึ่งคือ
 ตั้งคำตั้งทั้งปวง เห็นเรียกว่าคำตั้งทั้งนั้น ซึ่งจะ
 ว่าคำนั้นไม่เห็นมีเลย ถึงคำว่าถ้อยคำนั้นก็ตั้งเอาคำ
 ที่ตั้ง ๆ คำสำคัญ ๆ เปนใจความมิใช่พูดความ ฤ
 เอาเรื่องที่เด็ดขาดว่าดีกว่าเรื่องอื่นในเรื่องเป็นอัน
 มาก ถ้าจะเปรียบเหมือนในหนังสืออังกฤษที่เขา
 เขียนมามาก ๆ คำใดเป็นคำสำคัญ คำใดเป็นใจ
 ความ เขามักขีดบันทึกตั้งไว้ข้างใต้หนังสือบ้าง
 เขามักเขียนเปนข้อบันทึกความสำคัญนั้นบ้าง
 ฤเขานำหน้าอักษรตัวโตว่า N. B. คือตัว น
 ตัว บ คำเช่นในบันทึกทั้งหลายที่เขาหมายเขา
 นั้น คำนั้นเรียกว่าคำโร แปลว่า แก่นความ
 จะว่าไปทั้งฉบับหนังสือนั้นหาไม่ได้ ก็ซึ่งเรียกว่า
 ราชดำรัส สมณดำรัส ข้าราชการดำรัส ฝรั่ง
 อักษรดำรัสนั้น ถ้าจะแปลเอาความว่า เรียกดังนี้
 เพราะจะสรรเสริญถ้อยคำที่ให้เป็นนั้น ว่าเป็นแก่น
 ดำรัสเปนใจความทั้งนั้น ไม่มิพูดความเลย ฤจะ

ว่าเปนของใช้ไปไกลให้ดวงเขตรดวงแดน เมื่อจะ
 พุดแก่แทนว่าแทนแท้เอาแต่ก็ได้อัน แต่ถ้าจะดูตาม
 อย่างอุทาหรณ์ในนครที่เรียกว่าบาฬี ในที่ว่าพระ
 มหากระษัตริย์มีพระราชดำริไปถึงกันก็ดี ในที่ว่า
 พังดาร์ดับดาร์เปนต้นก็ดี คงมีว่าดาดหนึ่งทั้งต้น
 ทุกแห่ง นอกจากบาฬีไทยแต่ในเมืองนี้แล้ว
 ไม่เห็นมีเรียกหนึ่งชื่อฝากว่าดาร์เคย รังเกียจใจ
 อยู่จึงได้แปลงเดี่ยวว่าราชดาดัน แต่ซึ่งแปลงดังนั้น
 ผิดอย่างเกินไป ผู้ไม่เคยใช้จะดำคัญว่าผู้แปลงนั้น
 ใจเปนชาววัดนัก อุตริไปไม่เคยใช้ จะใช้้อย่าง
 เก่าก็ตามไม่ห้าม เพราะในกาพย์โคลงพากย์ฉันท
 เพลงยาวของเก่าก็มีมาก ไม่เปนอะไรดอก จะใช้
 ก็ใช้ได้

ว่าตามโครงราชดาดันเก่าที่แปลไว้เปนคำไทย
 ราชดาดันซึ่งไปมาในระหว่างเมืองหงสาวดีกับกรุง
 ศรีอยุธยาในครั้งนั้นโต้ตอบกัน เห็นใช้ว่าพืท่าน
 นื่องท่าน คือว่าพระเจ้าหงสาวดีอ่อนชนมายุกว่า

พระเจ้ากรุงศรีอยุธยา คำข้างหงสาวดีว่ามา
 ว่าน้องท่านขอแจ้งความมาให้พี่ท่านทราบ น้อง
 ท่านขอแก้พี่ท่านให้ทำอย่างนี้ ๆ ฝ่ายราชดำเนิน
 ในกรุงเทพ ฯ ซึ่งมีไป ว่าพี่ท่านได้ฟังราชดำเนิน
 ของน้องท่านทราบความแล้ว คำซึ่งน้องท่านว่ามา
 พี่ท่านก็เห็นชอบด้วยแต่อื่น ๆ ใช้ท่านทั้งสองข้าง
 ไม่มีเราเลย แต่ในจำนวนหนึ่งคือรายมาด้ายให้ถึง
 กับน้อยจนทุกวันนี้ก็คล้าย ๆ กัน แต่ผู้พูดใช้เราเพิ่ม
 เขาทั้งสองผู้ แต่ใช้ท่านเพิ่มเขาทั้งสองผู้ อย่างนี้ คือ
 ว่าหนึ่งคือของปลุกาพี่ท่าน ฝ่ายมาถึงปลุกาน้อง
 เรา เพราะปลุกาพี่ท่านคิดถึงปลุกาน้องเรานักแต่
 อื่น ๆ ฝ่ายข้างตอบก็กล่าวว่าปลุกาน้องท่านได้
 รับหนึ่งคือของปลุกาพี่เราแล้ว รู้ความปลุกาพี่
 เราคิดถึงปลุกาน้องท่านนักก็มีความยินดีแต่อื่น ๆ
 แต่ในจำนวนพระราชดำเนินใกล้ ๆ ที่เคยใช้ใน
 กรุงเทพ ฯ น พระราชดำเนินซึ่งเคยมีมาแต่ก่อน
 ก็แต่ทิ้งไปเมืองจีนกับเมืองญวน ในราชดำเนินเหต่า

นเฝ้าขอเมืองพดแทนเข้าพเจ้าแต่ท่านโดยมาก แต่
 บางทีในที่ว่าท่านออกชื่อสมเด็จพระเจ้า ฯ ซึ่งบ้าง
 ก็มี เหมือนอย่างว่า พระราชดำณสมเด็จพระเจ้า
 กรุงศรีอยุธยาเจริญทางพระราชไมตรีมายังสมเด็จพระ
 พระเจ้าเกียเซ่งกรุงปักกิ่งให้ทราบ ด้วยปีนเปปี
 จมก่อง กรุงพระมหานครศรีอยุธยาได้แต่งให้
 พระสวัสดิคุณทรอไทยราชทูต หดวงบวรเด่นหา
 อุปทูต ขุนพจนานิมิต ตรีทูต จำทูตพระ
 ราชดำณคุมเครื่องมงคลราชบรรณาการออกมา
 จมก่อง สมเด็จพระเจ้าเกียเซ่งกรุงปักกิ่ง ในที่ว่า
 แก่จันมกษอยหือเจ้าปักกิ่งชนว่าอย่างนั้น แต่ที่พด
 กับญวนไม่เห็นยกยหือชนว่าเลย ว่าแต่กรุงพระ
 มมหานครศรีอยุธยากรุงเวียดนาม เหมือนอย่าง
 ว่ากรุงพระมหานครศรีอยุธยาได้รับราชดำณของ
 กรุงเวียดนามแล้ว ความทกรุงเวียดนามว่ามา กรุง
 พระมหานครศรีอยุธยาฟังได้ทราบ กรุงพระมหา
 นครศรีอยุธยาจะดับคูก่อน เมื่อได้ความอย่าง

ไรจึงจะมีราชดำเนินออกไปให้กรุงเวียงคานามทราบ
ต่อภายหลัง แด่คำแปลราชดำเนินญวนที่แปลเป็น
คำไทยไว้ ก็คล้ายกันเหมือนกัน กรุงเวียงคานาม
ได้รับราชดำเนินของ กรุงพระมหานครศรีอยุธยา
แล้ว มีความแปลกใจนัก ด้วยกรุงพระนครศรี
อยุธยาผิดเพี้ยนไปไม่ตัดสิ้นความให้ต่อน้ำพุทของ
กรุงเวียงคานามๆ ดำคัญว่ากรุงพระมหานครศรีอยุธยา
กับกรุงเวียงคานามเป็นไมตรีกัน ฯ

แต่การกระบวนดำเนินพระราชดำเนิน ที่เป
นของพระเจ้าแผ่นดินใหญ่มีไปมาถึงกัน กับพระเจ้า
แผ่นดินใหญ่ตามดำเนินไทยใช้โอรสเป็นเมืองต่อ
เมืองพุตกันดังนี้เป็นอย่างยิ่งย่นมา ซึ่งใช้ว่าพี่ท่าน
น้องท่าน เห็นมีแต่ราชดำเนินโบราณ ที่บัดนี้ไม่
ได้ใช้แล้ว เมื่อครั้งกรุงเทพ ฯ มีกรมพระราชวัง
อยู่ก่อน ๆ เมื่อจัดทูตไปเมืองอื่น ถ้าทูตตาม
ข้าหลวงในบรรราชวังเป็นศรีทูต ถ้าทูตส่งก็เป
นอุปทูต แต่พระราชดำเนินไม่ได้ยินว่ามี แต่ไม่ได้

เห็นฉบับเป็นตัวอย่างเลย เมื่อจะทำให้เป็นพระ
 ราชดำเนินในพระบรมราชวังขึ้นให้ได้ ก็จะต้อง
 โดนเอาตามบัญญัติที่เห็นควร จะต้องตริตรวง
 หารือโดยละเอียด ทั้งนี้ ก็เพราะคิดเห็นว่าการ
 จะต้องเป็นเยี่ยงอย่างดีไป ถึงเมืองอื่นไม่ได้
 อ่าน ผู้ที่จะเป็นราชการในกรุงเทพ ฯ นี้ ซึ่ง
 เขาจะทำในภายหน้าเขาก็จะค้นหาอย่าง ครนผู้แรก
 เริ่มวางไว้ไม่ดีชอบกต เขาก็จะติเตียนได้ ก็ถ้า
 จะใช้จำนวนพระราชดำเนินในพระบรมราชวัง ใน
 ที่ออกพระนามว่า พระเจ้ากรุงสยามที่ดีลงไปอย่าง
 เช่นตัวอย่างนั้น อย่างอังกฤษเขาเรียกว่าคอม
 เม็นตารี Commentary คือเป็นเหมือนจำนวน
 คนอื่นพูดแทนพูดถึงหาได้ว่าเองไม่ แต่ตามธรรมเนียม
 เก่า เริ่มขึ้น ต้น ก็คงใช้พระ นามว่า พระ ราช
 ดำเนิน สมเด็จพระเจ้ากรุง พระมหานครศรีอยุธยา
 เจริญทางพระราชไมตรีมายัง สมเด็จพระเจ้า
 กรุงเวียดนามให้ทราบ พระราชดำเนินสมเด็จพระ

พระเจ้ากรุงพระมหานครศรีอยุธยาเจริญทางพระ
 ราชไมตรีมายัง ดมเด็จพระเจ้าตากดวงกรุง
 ปกั๊งให้ทราบดังนั้ก่อน แด้วจึงเดินความไปถึ
 ราชดำณ ฝ่ายยุโรปทั้งปวงก็ ออกนามเจ้าแผ่นดิน
 ฤาปริได้เคนคณเป็นเจ้าของราชดำณ ฤาอักษร
 ดำณ ำพรรณชื่อบ้านชื่อเมืองต่าง ๆ ที่ใดครอบ
 ครองอะไร ๆ ไปแล้ว จึงว่าถึท่านผู้นั้น ๆ ซึ่ง
 เปนดยหายที่นับถือออกหน้าปรากฏของเรา แด้วจึง
 ดงท้ายคำว้า Sendeth greeting แปลว่าดังมา
 ปราได้ คำเทานั้ก็ควรเห็นว่ากอมเมนตารี
 เหมือนกับจดหมายนำหน้า เปนคำคนอื่นบอกให้รู้
 ก่อนว้า อธิบายบันทึกทั้งหลายต่อไป เปนคำ
 ของผู้นองผู้น กัการในพระราชดำณไทย เริ่ม
 ษณคณดังว้าแเดวณ ก็เห็นเปนดังจดหมายบอก ทำ
 ให้แน่วว้าเปนพระราชดำณไปแต่กรุงนนถึ กรุงน
 แท้ แต่ราชดำณข้างยุโรปนั้ นำแต่คำว้า
 Sendeth greeting ไปแล้วก็เปนสำนวนเหมือน

คำพูดในหนังสือตามัญญะทั้งปวงล้วนแล้วด้วย Pro-
~~enoun~~ noun ซึ่งคำดัดขึ้นเรียก Pronomen คำไทย
 นักปราชญ์เรียกว่าศัพท์นาม ในที่ใช่ first person
 second person คือ I, my, me, we, our, us,
 you, your. ดั่งหนังสือ person นวนักปราชญ์
 ไทยเรียกพวก thou, they, you, your ว่ามีช-
 ฌิมบุรุษย เรียกพวก I my we our us ว่าอุดม
 บุรุษย แดซึ่งใช่ person นัน คือที่ไทยเรียกว่า
 บุรุษยดองอย่างนัน ไม่เห็นมีในพระราชดำณของ
 พระเจ้าแผ่นดินสยามเคย มีแต่ในศุภอักษรแด
 ดารตรา แดหนังสือใช้ไปมาต่าง ๆ ครั้นจะวาง
 ดงว่าเราว่าท่านตามจำนวนอย่างยุโรปนั้นก็พึงชัดห
 นักในคำไทย แต่ก่อนเมื่อครั้งเจ้าเวียดนามญา
 ดวงนัน มหะเจ้าเวียดนามมีหนังสือมาถึงเจ้า
 จอมเงินญวนที่ว่าเปนน้องพร้อมกับ พระราชดำณ
 เทบทุกฉบับ หนังสือนนแปลไว้ก็เรียกว่าพระ
 ราชดำณ เริ่มตนดงน ๑

พระราชดำذنพระมเหษัฒมเด็จพระเจ้ากรุงเวียด
 นาม มาถึงเวียนถอกทงผู้ของให้ทราบ ด้วยผู้พ
 คัดถึงนัก ครนททราบว่าฒมเด็จพระเจ้ากรุงเวียด
 นาม จะแต่งทูตให้เข้าไปเจริญทางพระราช
 ไมตรีณกรงพระมหานครศรีอยุธยา ผู้พก็มี
 ความยินดีจึงจัดให้เงินแน่นฝากมาให้ผู้ของ ๆ จง
 รับไว้ใช้ด้อยเถิด ถ้าผู้ของต้องการสิ่งใดเดิม
 กิจคู่ชทุทุกษ์ประการใด ขอจงบอกมาให้ผู้พได้
 ทราบ ผู้พจะได้หาความชนกราบทูล ฒมเด็จพระ
 เจ้ากรุงเวียดนามให้ทราบด้วย ผู้พคัดถึง
 ผู้ของอยู่ทุกวันมิได้ขาด พระราชดำذنมาณวัน
 ญาตวง ฯ

แต่ฉบับที่ตอบไปแต่เจ้าจอมเงินนั้นอย่างไรไม่
 ได้เห็นไม่ได้อ่านเคย ดำนวนอย่างนี้ก็คล้ายกัน
 กับราชดำذنโบราณ แดหนึ่งด้อมด้ายดั่งว่าแล้ว
 นั้นจะเอาเปนอย่างก็ไม่ได้ แดหนึ่งด้อมด้ายกับ
 ไทยเปนหนึ่งด้อมแม่ทัพต่อแม่ทัพ ขุนนางต่อ

ชุณนางให้ไปมาถึงกันนั้น ที่แปลไว้เป็นไทยใช้คำ
 ว่าโดยฉิกไนที่ว่า ๆ ซ้ำ ๆ แดเรา ใช้ว่าโดยฉิกไน
 ที่ว่าท่านฤเจ้าคุณ แต่จะแปลว่ากระไรไม่ทราบ
 เลย เห็นแต่เขียนเป็นไทยไว้อย่างนั้น เห็นหนังสือ
 อังกฤษเป็นอันมากอย่างหนึ่ง ซึ่งเขาเขียนเพื่อจะ
 ดึงชื่อด้วยกันมากในที่ pronoun I, my, me,
 we, our, us. ทั้งปวงนั้นเขาใช้เขียนว่า under-
 signed ฤ undersigneds ดึงนแทนที่อย่างนี้
 ดึงเหมือนชอบกตอยู่ ถ้าจะว่าภาษาไทยก็ว่าผู้ดึง
 ชื่อข้างท้าย เดียวนกรมวงษาแด่ท่านเด้นาบด ก็
 ดึงนเอาอย่างนั้นมาใช้บางอยู่แล้ว เมื่อจะใช้อย่าง
 นั้นโดยว่าเมื่อคราวไร ผู้จัดพระราชดำณฝ่าย
 ไทยไม่รู้อังกฤษ จะเอาฉบับไทยไปให้คนอังกฤษ
 เดว ๆ ซึ่งไม่รู้จักดำณวนที่เคยใช้ในพระราชดำณ
 แปล ก็คงจะแปลเป็น undersigned การก็ไม่
 กิดหูกิดตาในภาษาอังกฤษเลย ก็เหมือนอย่างราช
 ดำณไทยที่เขียนตามเดียนอย่างเดิม เอาชื่อเมือง

ต่อเมื่อ^๒องค์พุดกัน^๒นั้น ก็เมื่อ^๒เขาไปให้^๒หมออเมริกัน^๒ญา
 ใคร^๒ๆ ที่^๒ไม่^๒เข้าใจ^๒ใน^๒ด้าน^๒นวน^๒ราช^๒ดำ^๒ด้น^๒ ซึ่ง^๒ผู้^๒
 ครอง^๒เมือง^๒ครอง^๒บ้าน^๒เขา^๒เคย^๒ใช้^๒นั้น^๒แล้ว^๒ ก็^๒แปล^๒มา
 ด^๒ชัด^๒ตา^๒ฟัง^๒ชัด^๒หนึ่^๒ก^๒ เหมือน^๒อย่าง^๒คำ^๒ว่า^๒กรุง^๒สยาม^๒
 มี^๒ความ^๒ยินดี^๒ จะ^๒รักษา^๒ไม^๒ตรี^๒กับ^๒กรุง^๒ฝรั่งเศส^๒ ก็^๒
 แปล^๒มา^๒คัง^๒นี้ I, the King of Siam have his
 pleasure to maintain the friendship with
 Emperor of France ตรง^๒วัง^๒ไป^๒ไม่^๒ต้อง^๒อย่าง^๒คิด^๒
 ด้าน^๒นวน^๒ของ^๒เขา^๒ แต่^๒ครั้ง^๒นี้^๒หาก^๒ว่า^๒เรา^๒เข้าใจ^๒ภาษา^๒
 อังกฤษ^๒อยู่^๒เอง^๒ เคย^๒เห็น^๒ด้าน^๒นวน^๒ราช^๒ดำ^๒ด้น^๒ที่^๒เขา^๒เคย^๒
 ใช้^๒จึง^๒ได้^๒ทำ^๒ตาม^๒ให้^๒เขา^๒เข้าใจ^๒ง่าย^๒คง^๒ใช้^๒ we, our,
 us, and Your Majesty Your you อย่าง^๒เขา^๒
 ใช้^๒แต่^๒หน้า^๒คำ^๒ว่า^๒ Sendeth greeting ออก^๒ไป^๒ การ^๒
 ได้^๒คัง^๒นี้^๒ เพราะ^๒แก้^๒ไข^๒เอา^๒เอง^๒ตาม^๒อย่าง^๒ของ^๒เขา^๒
 มี^๒มา^๒ พระ^๒ราช^๒ดำ^๒ด้น^๒ใน^๒พระ^๒บวร^๒ราช^๒วัง^๒นั้น^๒ เมื่อ^๒
 เขียน^๒เป^๒น^๒ไทย^๒จะ^๒ใคร^๒ใช้^๒ใน^๒ที่^๒ราช^๒ดำ^๒ด้น^๒พระ^๒บรม^๒มหา^๒
 ราช^๒วัง^๒ ว่า^๒กรุง^๒สยาม^๒ๆ^๒ นั้น^๒ว่า^๒ ผู้^๒มี^๒นาม^๒อยู่^๒ข้าง^๒

ท้าย ฎาอย่างหนึ่งว่า ผู้เป้นที่ด้องในกรุงสยาม
ด้องอย่าง^๕อย่างใดจะควรก็ดุดแต่จะโปรด แต่ใน
ที่ว่ากรุงอังกฤษว่า Your Majesty Your you
นั้นจะคงไว้ ว่ากรุงฝรั่งเศ็ดกรุงอังกฤษตามเดิม ฯ

คำ^๑ว่าผู้^๒นามอยู่^๓ข้าง^๔ท้าย^๕นั้น ถึงราชดำณ
ในพระบรมมหาราชวังจะใช้ก็ได้ไม่ขัด ถ้าพระ
ราชดำณจะตงตายพระหัตถ์อย่างเช่นกับพวกเมือง
ยุโรปนั้นก็ได้ไม่ขัดเคย แต่ถ้าจะใช้ไม่มีพระราช
หัตถ์เดชาอย่างก่อน ๆ แล้วจะต้องกดับว่าผู้^๒นาม
ใน^๑เริ่มต้นเมื่อ^๓ใด^๔ยังไม่เห็นเป้นคำ^๕ผู้^๖อื่นเคย ตาม
เคยดังเกดใน^๑บัดนี้ แต่จะว่าพระเจ้ากรุงสยาม
ใหญ่^๑ก็ดี ที่ด้อง^๒ก็ด้น^๓ ฟังเป้นคำ^๔ผู้^๕อื่นไป^๖ที่เดียว
แต่อยู่ใน^๑คิดเศตอเมริกา แด^๒เห็น^๓เดี่ย^๔คิก^๕ดิก ด้อง
เมือง^๑นั้นจะเป้นเจ้า^๒ก็ใช่ จะเป้นไพร่^๓ก็ผิด จึงได้
คิ^๑ดย^๒ก^๓เดี่ย^๔ใหม่ เรียก^๑หนึ่ง^๒ดื้อ^๓ของ^๔เขามา^๕ว่าอักษร
ดำณ แต่ของไทยไปคงเรียกว่าพระราชดำณ
ก็ในคำ^๑พูด^๒นั้น^๓ที่ pronoun ตัว we, our ในคำ

อังกฤษนั้น ข้างฉบับไทยก็คงใช้อยู่ว่ากรุงสยาม
 แต่ในที่ว่า you, your, นั้น ถึงในหนังสืออังกฤษ
 ที่เห็นเขาใช้กันก็ไม่เห็นมี Excellency เลยจึง
 ได้ใช้ไปแต่ว่าท่าน อักษรตำแหน่งของท่านได้รับ
 แล้ว แต่อื่นๆ โดยตำแหน่งเหมือนเจ้าพุดกับไพร่
 ให้ไปเขาก็รับไป เขาก็ไม่ว่าอะไรเลย ฯ

